

SENJA

KONFERANSEN 2022

TEMA:
VERDI I NORD

SENJA

KONFERANSEN 2022

Innhold:

Side 4

Hva er SenJakonferansen?

Årets tema

Bakgrunn og formål for SenJakonferansen

Side 5

Generelle tilbakemeldinger fra SenJakonferansen 2021

Veien videre: SenJakonferansen 2022

Side 6

SenJakonferansen 2022- innhold

Ungt Entreprenørskaps rapport

- Rapport elevenes besvarelse Senjakonferansen 2022 – Verdi i Nord
- Ansvarlig part for den faglige leveransen
- Senja Ungdomsråd
- Metode for innsamling av data

Side 8

Besvarelser fra elevene

- Stasjon A: Hvordan kan næring i nord vokse?
- Stasjon B: Hvordan rekrutterer vi innbyggere fra sør til nord?
- Stasjon C: Hva er god utdanning i Nord-Norge?
- Stasjon D: Hvordan kan vi gjøre byer og bygder grønnere?

Side 11

Næringsseminar og politisk workshop

Side 13

Evalueringer

Side 14

Konklusjon SenJakonferansen 2022

Side 15

Sitat fra deltakere

Side 16

Samarbeidspartnere og sponsorer

Hva er SenJAKonferansen?

SenJAKonferansen er ungdommens arena og scene for de viktige svarene som Nord-Norge behøver for å løse fremtidens utfordringer!

Årets tema:

SenJAKonferansen 2022 hadde temaet «Verdi i Nord» som gjennomgående tema. Undertemaer var:

- Næring i vekst
- Sør i Nord
- Utdanning
- Det grønne skiftet

Bakgrunn og formål for SenJAKonferansen:

Befolkningen i Arktis er nedadgående. En tredel av unge voksne vurderer å forlate landsdelen. Det etterlyses et tettere og bedre samarbeid mellom ungdom og næringsliv på alle nivå. SenJAKonferansen vil løfte frem JA og synliggjøre mulighetene for de som står foran valget for fremtiden.

Næringslivet skal møte ungdommen, lytte, samarbeide og dele viktig kunnskap. Målet er å skape et ønske og en bevissthet om å bidra til levende, kunnskapsrike og attraktive regioner i nord; et levende Arktis og et Nord med en sterkere fellesskapsfølelse, og medvirke til et flytende samarbeid med naboer i Barents og med havnaboer vest i Arktis. Kunnskap om eget næringsliv og fremtidens behov er en nøkkelfaktor som er sterkt avhengig av kontaktflaten mellom næringsliv og ungdom. All innovasjon og verdiskaping som skaper bolyst og vekst, vil ha ringvirkninger og konsekvenser til lands og til havs.

Konferansen skal være arenaen der ungdommens stemme blir hørt og får prege innholdet. Ungdom og næring møtes for kunnskapsutveksling og kompetanseheving på hvordan man kan si JA til forvaltning av eksisterende ressurser, samtidig som man utvikler nye næringer, mottar ny kunnskap og har fokus på å forvalte for fremtidige generasjoner. SenJAKonferansen skal koordinere og etablere en større arena for samarbeid og samhandling, mellom og med ungdom og næringsliv. Arenaen skal aktualisere bærekraft og innovasjon i utvalgte tema som er viktige for ungdom og fremtidens generasjoner i Arktis.

Høsten 2015 vedtok FN bærekraftsmålene. Disse 17 målene skal alle verdens land sørge for at vi når innen 2030. SenJAKonferansen skal gjennomgående implementere disse målene i alle tema, alle program i skolene og i konferansen.

MÅLGRUPPER

- 10 klasstrinn i regionen og fylket
- VGS skoleklasser i Troms og Finnmark, samt en besøksgruppe fra Oslo
- Politikere og næringsliv
- Forvaltning
- Kommuner
- Fylkeskommuner
- Organisasjoner
- Næringsklynger

Involvering av næringsliv og politikere i konferansen

Regionale- og kommunale næringsplaner og statlige meldinger skal være med i arbeidet med valg av innhold og tema, men også globale utviklinger som har betydning for Arktis, Nord og Barents området må følges nøye opp for å sørge for at befolkningen blir. Målet med konferansens er å etablere en bedre kontaktflate mellom næringsliv og fremtidens generasjon som skaper en større forståelse og øker kompetanse for mulighetenes landsdel.

Problemstillinger, muligheter og utfordringer knyttet til samfunnsutviklingen, bærekraft, befolkningsutvikling, næringsutvikling, klima og miljø i Arktis og Nord, må aktiveres nasjonalt med kunnskap fra andre sammenlignbare land i vår del av verden.

Næringslivet vil få mulighet til å presentere sitt fagfelt, ideer og fremtidens satsingsområder for ungdommen i forkant, og under selve arrangementet. Konferansen skal også åpne muligheter som:

- Etablere nye samarbeid og bedre samarbeid mellom de unge og næringsliv
- Rekruttere
- Bidra til økt kompetanse
- Bidra til kunnskapsutveksling på tvers av næringer
- Bidra til innovasjon i næringer som er viktige for landet
- Skape nye arbeidsplasser
- Økt fokus på nye og eksisterende næringer

Generelle tilbakemeldinger fra SenJAKonferansen 2021

Fjorårets tilbakemeldinger har vært viktig i planarbeidet for SenJAKonferansen 2022

- positivt faglig for elever
- foreldre: galla var seriøst og morsomt
- ønsker ikke tema som er utpreget politisk
- forarbeidet i skolene var viktig og samarbeidet med skolene avgjørende for kreativiteten. Ungt entreprenørskap Troms og Finnmark gjorde en fantastisk jobb

Kommentarer etter fagseminaret for næringsliv og politikere:

- det beste og mest matnyttige som har vært gjort på flere år
- må åpne for flere spørsmål- mer spesifikt tema
- bør utvides, men ikke for stort
- vil møte ungdommen tidligere
- en ungdomsrepresentant var veldig viktig på næringsseminar-delen og innlegget til Tiril Tøllefsen var meget nyttig for de voksne
- frokostseminar var bra og må videreføres.
- uformell middag og mingling skapte nye kontakter og deling av kompetanse

Som følge av ungdommens budskap i 2021 ble det umiddelbart satt i gang tiltak fra aktører som var tilstede på konferansen:

- Salmar Salmon senter igangsatte tilbud til ungdommen om matlagingskurs
- Finnsnes ungdomsskole har innført tilbud for ungdommen på ettermiddagen
- Senja VGS, avd Gibostad, har økt fokus på å bedre forholdene for internatelever, og sammen med lokale

politikere og næringsliv har fokuset på fritidstilbud og bussruter blitt betydelig satt på kartet.

- Kravet om restaurering, renovering av Senja VGS, avd Gibostad, er forsterket
- Utdannings- og yrkesmesse vil bli gjennomført i stor skala høsten 2022 i forbindelse med SenJAKonferansen

Næringsseminaret 2021

Næringsprogrammet samlet viktige aktører og foredragsholder som alle hadde fokus på «vertskap» i en eller annen form som budskap. Relevante foredrag som tilsammen tegnet et fremtidsbilde som næringsliv og det offentlige kunne dra nytte av.

Foredragsholdere fra viktige institusjoner som UiT, Troms Fylkeskommune, Sparebank1 Nord-Norge, Senja Kommune, hotelldirektør m.fl. formidlet viktigheten av godt samarbeid i ulike roller.

Det ble også holdt innlegg av en ungdomsrepresentant som fortalte hvor viktig det var for ungdommen å ha en voksen mentor og at bedrifter tar vel imot de unge. Et slikt innlegg vil bli avholdt hvert år da dette ble godt mottatt av tilhørere.

Frokostseminaret dag to var avsatt til faglig presentasjon av nye prosjekter. Arva presenterte «smart Senja» prosjektet, Senja Trainee formidlet sin ordning for næringslivet og Senjen holding as presenterte nye byggeprosjekter i regionen. Alle disse er avhengig av det gode vertskap i lokalbefolkning, bedrift eller kommune.

Veien videre: SenJAKonferansen 2022

Erfaringene fra konferansen 2021 har vært nyttige for planleggingen av neste konferanse. Dato og rekkefølge på innhold er derfor endret noe for å få enda bedre konferanse. Værforhold er utfordrende i oktober og september er en mer stabil måned. Implementeringen i læreplan og forarbeid på skolene er allikevel mulig å gjennomføre. Etter ønske og anbefaling fra ungdommen, vil utdannings- og næringslivsmesse med stand og informasjon bli utvidet og åpen for alle skoler i Troms.

Ungdommens budskap og svar på tema "Verdi i nord" er det viktigste med konferansen. Veien videre vil etter våre erfaringer, være økt fokus på nettopp ungdomsdelen som

det viktigste formålet med program og tema. Programmet vil derfor være en oppbygging i forkant med ungdommen i skolen, på arenaen og på scenen.

Næringsseminar del 1, er en "startmotor" før møtet med ungdommen på arenaen.

Å bringe sammen de unge med de voksne er en symbiose der utviklingen skal skje på de unges premisser, med deres budskap. Med dette samles de voksne i del 2 av næringsseminaret i en workshop, for å jobbe med utfordringene gitt av ungdommen.

SenJAKonferansen 2022- innhold

Program ungdom:

Tirsdag 13. september, 2022

08:45 Bussavgang
 10:15 Innsjekk konferanse
 11:00 Stasjonsarbeid, økt 1
 13:00 Lunsj
 14:00 Stasjonsarbeid, økt 2
 16:15 Pause
 18:00 Festmiddag
 20:30 Bussavgang

Onsdag 14. september, 2022

08:45 Bussavgang
 09:00 Utdannings- og yrkesmesse
 11:00 Bussavgang med lunsj
 12:45 SenJAKonferansen 2022
 15:15 Takk for i år- Bussavgang

Program næringsliv/politikere:

Onsdag 14. september, 2022

09:00 Frokost og registrering
 09:15 Næringslivsseminar del 1
 11:15 Bussavgang med lunsj
 12:45 SenJAKonferansen 2022
     Ungdommen eier scenen
 16:00 Næringslivsseminar del 2 workshop
 20:00 Middag og mingling

Torsdag 15. september, 2022

09:00 Næringslivsseminar del 3
 10:25 Pause
 10:45 Næringslivsseminar del 4
 13:00 Mulighet for lunsj
 14:15 Takk for i år- Bussavgang

Ungt Entreprenørskaps rapport: Senjakonferansen 2022 – Verdi i Nord

Ansvarlig part for den faglige leveransen

Ungt Entreprenørskap Troms og Finnmark (heretter UETF) har vært ansvarlig for å levere faglig innhold til SenJAKonferansen 2022 og brukt Innovasjonscamp som verktøy til å informere, engasjere og iverksette ungdommens arbeid til å besvare på konferansens tema «Verdi i Nord». For å gjøre temaet til et forskningsspørsmål formet UETF det som følgende: «Hvordan skape verdi i Nord?»

UETF er ansvarlig for å avgrense problemstillingen slik at elever ved ungdomsskolen og videregående kan forstå og jobbe med oppgaven. For å avgrense oppgaven ytterligere, inviteres ungdommen inn for å lage spørsmål som deltakende elever kan forstå og jobbe med for å besvare oppgaven. Det er viktig å nevne at det er ikke vanlig for ungdomsskole- eller VGS elever å jobbe med problemstillingsoppgaver hvor det er ingen fasit. Besvarelsen er deres egen fasit som inneholder en mulig løsning eller mening rundt temaet «Verdi i Nord».

Besvarelsen skal presenteres av ungdommen for ungdommen. Det velges derfor ut ungdommer som skal være prosessledere under konferansen for å samle inn

besvarelsene til 181 elever, summere opp og presentere på konferansens scene i lokalene til Wilsgård i Torsken 14 september 2022.

Senja Ungdomsråd

For å besvare problemstillingen og presentere ungdommens besvarelser på konferansen inngikk UETF i et samarbeid med 9 av Senja Ungdomsråd (SUR) sine medlemmer.

Oppgaver for ungdomsrådet i kommunen er vanligvis:

- ✓ De skal gi råd til politikerne i saker som betyr noe for unge i kommunen.
- ✓ Ungdomsrådet har som oppgave å snakke ungdommers sak til politikerne og ansatte i kommunen.
- ✓ Hvis kommunen jobber med en sak som har betydning for ungdom, skal ungdomsrådet få uttale seg.

For at elever skal forstå problemstillingen «Hvordan skape verdi i Nord» måtte UETF få hjelp fra ungdommene i fra

SUR til å lage spørsmål som de mente ungdommen ville forstå og samtidig besvare problemstillingen. SUR og UETF møttes ved to samlinger i forkant av konferansen for å forberede og lage spørsmål for ungdommene.

Ungdommene som fortjener honnør, stor takk har og brukt sin fritid og jobbet mange timer i forkant og under konferansen er:

1. Julie M Larsen (10 klasse)
2. Elias Veines Jensen (2 år VGS)
3. Dortha Lygre-Edwardsen (1 år VGS)
4. Madicken Olufsen (2 år VGS)
5. Ingri Martinsen (10 klasse)
6. Johanne Jakobsen (1 år VGS)
7. Vilde Karlsen (10 klasse)
8. Kaja Torgersen (2 år VGS)
9. Joakim Paulsen (3 år VGS)

Metode for innsamling av data

UETF besøkte alle inviterte skoler og forberedte elevene på problemstillingen to uker før konferansen. Skolene sto fritt til å bruke ekstra timer på problemstillingen etter at UETF har vært på besøk. Tilbakemeldingene fra skolene er at infoen i forkant er kritisk viktig for at ungdommen skal forstå prosessen for å besvare oppgavene.

4 Skoler med 191 elever + 16 lærere har deltatt i år:

- Finnsnes Ungdomsskole med 114 elever og 8 lærere
- Senja VGS avd Finnfjordbotn med 54 elever + 5 lærere
- Gryllefjord skole med 18 elever + 2 lærere
- Mayland VGS (Viken fylke) med 5 elever + 1 lærer

Innovasjonscamp

Elevene ble delt inn i 4 grupper og tirsdag 13 september fikk ungdommene jobbe videre med oppgavene hele dagen på 4 forskjellige lokasjoner i bygda Torsken. Hver lokasjon har eget tema for å besvare på problemstillingen «Hvordan skape verdi i Nord».

- Stasjon A: Torsken Brygge – Næring i vekst
 Stasjon B: Torskensenteret – Sør i Nord
 Stasjon C: Gammelbutikken - Utdanning
 Stasjon D: Ungdomshuset – Det grønne skiftet

Hva er innovasjonscamp?

Innovasjonscamp handler om at elevene skal løse reelle

problemstillinger. Innovasjonscamp er en fin måte å organisere en kreativ prosess med og som et virkemiddel for å komme opp med gode forretningsideer. Innovasjonscamp brukes som en møteplass der næringslivet møter elever og lærere.

Viktige elementer i innovasjonscampen:

- Teambuilding:

Å kunne samarbeide er viktig for å løse framtidens utfordringer og innovasjonscampen gir elevene mulighet for å teste sine samarbeidsevner. De erfarer verdien av at elever har ulike kompetanse, ulike interesser og organisatoriske ferdigheter. Å ro i samme retning er en suksessfaktor!

-Næringsliv/mentorer:

Under SenJAKonferansen Wilsgård AS vertskap hvor elevene fikk bruke flere av bedriftens lokaler + at de fikk omvisning på slakteriet. Som jury stilte Sparebank 1 Nord-Norge og Nergård Fisk AS

- Idéutvikling:

Idémyldring, vurdering av ideer og til slutt iverksetting av idé krever systematisk og planmessig arbeid. Vi gir elevene verktøy og teknikker til denne prosessen og har stort fokus på kreativitet. Vi bruker tid på idé utviklingsprosessen og det er svært viktig at det skal være elevenes ideer.

- Informasjon:

Gis til foreldre/foresatte, elever, lærer og andre tilsatte i forkant for at elevene skal være så godt så mulig forberedt.

- Sluttprodukt:

Alle grupper skal levere inn en forretningsplan til jury som førsteinntrykk av ideen. Til slutt skal elevene presentere ideen/løsningen foran alle elevene og utvalgt jury.

- Vurdering:

Det er laget gitte kriterier for vurderinger som gjøres kjent for elevene på forhånd.

Innovasjonscamp søker å gi alle elever muligheter for å ta i bruk sine kreative evner. Gjennom sin faglige kunnskap skal de sammen med sine medelever finne løsninger på reelle problemstillinger som nærings- og arbeidslivet har utfordringer med. For nærings- og arbeidslivet kan dette gi mange spennende og uventede løsninger.

Besvarelser fra elevene

Stasjon A:

Hvordan kan næring i nord vokse?

Sted: Torsken Brygge

Jury: Sparebank1 Nord-Norge

Elever: Elever fra Finnsnes U og Senja VGS

Turisme:

Satse på en mer bærekraftig og økonomisk stødig turistnæring. De gir forslag på flere potensielle militære anlegg som er lagt ned f.eks ved Senjahosten ute på Sør-Senja.

De mener at her kan man både tjene penger og drive med historisk undervisning med å gjøre om fortene til museum. Perfekte steder for å gjøre praktisk undervisning på både barne-, ungdoms- og VGS skole. De ønsker at fortet skal få lys i undergrunnen slik at det er mulig å gå forsvarlig i fortet.

Flere utkikksposter for nordlys. De foreslår å lage en hytte med glasstak. Taket skal være i forstørrende glass slik at det føles at himmelen er mye nærmere. Ved å ha mulighet til å slå av lyset slik at opplevelsen med nordlys blir enda sterkere. Det kan også utvides med å ha teleskop med betaling i hytten.

Togbane rundt Senja! Ideen er å lage en togskinne langs veien eller hvor det er mulig. Toget skal være elektrisk og frakter turister med faste stoppested. Turister skal kunne gå av og på toget som de ønsker og faste klokkeslett er satt opp. Her skal de ha mulighet til å besøke mange bygder på Senja

Energi:

Trykkturbiner på havbunnen. Ideen kommer fra VGS elever som tror at dette kan ha potensiale i vårt område for å lage fornybar energi. Mer forskning og areal bør avsette for å prøve dette mer ut. De ønsker også å plassere solcellepanel på eksisterende vannkraftverk. De tror at dette vil gi et mindre avtrykk i naturen og større og bedre mulighet for å kunne lagre strømmen.

Tang og Tare:

Tang og tare står for ca 40 % av verdens fotosyntese og kan i dag brukes i f.eks dyrefor og erstatte soya, men har mulighet til alt fra å lage klær, møbelmateriale og emballasje. Elevene foreslår å satse på å dyrke tang og tare i samarbeid med oppdrettsnæringen i vår region. Med å bruke kunnskap og erfaringen oppdrettsnæringen sitter med, så kan mye antageligvis brukes inn mot å dyrke tang og tare. De foreslår også at dyrkingen skal kobles opp mot videregående opplæring. Men å koble på skole og et tett samarbeid så kan dyrkingen skje som undervisning og elevene kan få både eierskap og læring i å være med fysisk.

Stasjon B:

Hvordan rekrutterer vi innbyggere fra sør til nord?

Sted: Torskensenteret

Jury: Wilsgård

Elever: Finnsnes ungdomsskole, Senja VGS og Mailand VGS

Utteksling i nord:

Ideene er basert på eksisterende ordning med utvekslingsstudenter i utlandet på videregående skole. Det foreslås samme ordning med utveksling av elever fra Sør-Norge til Nord-Norge.

Mange unge mennesker i sør besøker ikke Nord-Norge før de er voksne, målet med utveksling i nord er å gi opplevelsen og kunnskapen i så ung alder som mulig. Gi elever en opplevelse i eget land, hvor klima er svært forskjellig fra nord til sør.

Øke sjansen for at noen av utvekslingselevne vil flytte eller studere i nord senere i livet. Håpet er at elevene skaper mange gode minner og forelsker seg i nord.

En løsning kan være at man søker på en skole med samme linje som man har valgt på sin skole i sør. Du får derfor et fullt godkjent faglig opphold.

Varighet var de litt uenig på, men foreslår et tidsrom mellom 3-6 mnd. Opphold kan enten være på hybel eller hos en vertsfamilie. Her skal vertskap ha ansvar for sammensatt fritidstilbud hvor utvekslingselevne får en god oversikt over tilbud som er både innen sport og kultur. Hvis eleven er hos en vertsfamilie, skal eleven følge familiens regler og tradisjoner. Med å velge en vertsfamilie har man mulighet til å oppleve mer i et skreddersydd og eksisterende rutiner opplegg. Hvis man velger hybelliv bør man få være sammen med andre elever som er utvekslingselever. Det kan oppleves mye mer sosialt og øke trivsel.

Mulighet for stipendordning via lånekassen. Hele ordningen kan være gjort av en egen eller eksisterende organisasjoner.

Prosjekt Nord:

Elevene foreslår også at videregående elever fra sør kan komme en uke til Nord-Norge som en prosjektuke. Oppdraget kan være relatert til skole og en videregående skole kan ha hospiteringssamarbeid med en videregående skole i Nord-Norge. For å gjøre turen faglig kan elevene skrive om turen som er knyttet opp til ett eller flere fag. Prosjektet skal igjen presenteres til andre elever på skolen sin i sør.

Forslag på aktivitet med forslag tur til Midt-Troms:

- Tur til Senja
- Fjellandsbyen hvis det er vinter
- Tur med hundespenn
- Sosial aktivitet med andre VGS elever
- Nordlystur
- Fisketur i sjark

Stasjon C:

Hva er god utdanning i Nord-Norge?

Sted: Tidligere butikk i Torsken

Mentor og jury: Nergård

Elever: Elever fra Finnsnes Ungdomsskole, Gryllefjord skole og Senja VGS

Valget:

En ide er kalt for valget og innebærer at skolen skal sette av 1 uke før juleferien til å fokusere på valgmuligheter. Hver dag skal være fylt med innhold om hva man kan velge + hospitering på valgte skoler. Det må i denne uken også skrive en oppgave om egen valgt linje og skole som skal leveres og presenteres på skolen. Dette for å få eierskap og muligheten til å lytte hva de andre elevene presenterer om skolen og linjen de har valg.

Fadderuke:

For at VG1 elever skal føle seg mer trygg og velkommen ønsker elevene å innføre fadderuke. Det er ulike meninger om hvem som skal ha ansvar der det er foreslått frivillige, hele VG3 eller russestyret. Innholdet til fadderuken kan inspireres fra fadderuke på høyere utdanning. De foreslår eksempler som kan være:

- Omvisning på skolen
- Matlaging
- Kulturelle arrangementer
- Spillekvelder
- Bli kjent øvelser
- Konkurranser
- Fotballturnering
- Praktiske verksted
- Alt skal være rusfritt

Easy VGS:

En app som skal ha oversikt over alle VGS tilbud i fylket. Det kan utvikles i samarbeid med kommune, fylkeskommune og næringsliv. Appen skal i hovedsak være for 10 klasse elever som trenger hjelp til å finne informasjonen lettere. Det kan være intervju av tidligere elever og filmer fra næringslivet som har jobbmuligheter etter endt utdanning. De ønsker også en karriereveiledning som kan foreslå utdanning basert på interesser. Lik en undersøkelse som foreslår utdanning basert på svarene du avgir. De foreslår også en chat mulighet med skolene.

Endre UDV (Utdanningsvalg) faget:

Flere grupper presiserer at faget utdanningsvalg er for dårlig og for lite prioritert i skolen. Her er det mange muligheter og de mener det bør være flere timer i 10 klasse enn det som er i dag. De foreslår følgende forbedringstiltak:

1. PRYO (praktisk yrkesorientering) uke kan forlenges fra 1 uke til 2 uker for å gi mer erfaring i arbeid
2. De ønsker at VGS elever skal komme til ungdomsskolen og presentere skolen og fagene. De mener at det er mye mer interessant å lytte til en ungdom som kan fortelle om sine egne erfaringer.
3. Foreldre kan involveres mer med å komme på skolen for å presentere seg selv og arbeidsplassen sin.

Bedre samhandling mellom VGS skoler:

Turneringer i forskjellige sporter kan settes opp hvor skolene konkurrerer med hverandre. Det kan f. eks være i fotball, volleyball, basket, innebandy, orientering o.l. Dette har de hentet inspirasjon fra utenlandske skoler hvor det er vanlig at det etableres skoleturneringer. De mener at dette skal gi mer samhold mellom elevene og mellom skolene.

Stasjon D:

Hvordan kan vi gjøre byer og bygder grønnere?

Sted: Ungdomshuset

Jury: UE og Emilie Lein

Elever: Elever fra Finnsnes ungdomsskolen, Senja VGS og Gryllefjord skole

Grønn by:

Elevene synes det var vanskelig med å komme opp med et konkret forslag som var nyskapende eller innovativt, men har heller i stor grad ramset opp mange små tiltak for å gjøre det totale klimaavtrykket mindre fra byer

- Krav til solceller til alle nye bygg
- Drivhus i hage eller på toppen av nybygde blokker
- Energibesparende blokker
- Parkering under bakken
- Sensorer for gatelys (Påslått ved bevegelse)
- El busser
- Mer økologiske mat
- Økt sortering av avfall

Batteri:

Mer forskning på store batteri. Elevene har troen på at store batteri som plasseres i byer skal kunne lagre energi fra sol eller vind. Batteriets energi skal så serve byens gater, lekeplasser og gang- og sykkelfelt.

Sortering:

Mer sortering hjemme. De ønsker mye mer tilrettelagt sortering enn det gjøres i dag. De ønsker at byene skal bli smartere og peker spesifikt på mer forskning på sortering hjemme. De mener det er mye mer potensiale i hva folk kan gjøre hjemme selv, og bli flinkere til gjenbruk. Matavfall til gjødsel og papir i egen presse. Papp og papir mener de bør kunne sorteres hjemme i mye større grad og bli til evt noe nytt eller leveres til avfallsselskap.

Torgdager:

Finnsnes har et stort potensiale til å arrangere torgdager hvor lokalmat kan bli solgt under organiserte forhold. Midt-Troms inneholder mye fantastisk inne både sjømat, grønnsaker, bakst og andre kulturer som kunne fylle torget både for det sosiale, men også i lys av lokalt, bærekraftig og et flott lavterskeltilbud.

Grønn bygd:Lokalmat:

Elevene ønsker mer fokus på lokal mat også i distriktet. Lokalmatproduksjon fører til mindre utslipp med frakt og mindre rovdrift. Med å både støtte lokalmatproduksjon og la bygdene få tilgang til all den gode lokale maten, så kan det gjøres mer organisert. Med f.eks mulighet til å kjøpe og bestille maten en gang i mnd. Med hjelp av en APP så kan lokalmat fraktes til bygdene etter en viss mengde bestillinger. Appen skal også varsle når maten er levert slik at bestillere kan hente maten selv på avtalt sted. De har troen på at flere små matbedrifter tør da å satse med maten hvis det organiseres mer for salg, ikke bare for de største bedriftene.

Næringsseminar og politisk workshop

SenJAkonferansens næringsseminar del 1 inviterte næringslivet og politikere til foredrag med innhold som bygget opp til møtet med ungdommen på arenaen.

Temaet "Verdi i nord" ble i ulike innpakninger utfordret og eksemplifisert med ulike fortegn.

På Wilsgård arena i Torsken tok ungdommen scenen. De inntok en aktiv rolle der de også utfordret næringsliv og politikere i salen. En arm-chair session med en representant for ungdommen sammen med aktører fra næringslivet, startet del 2 av næringsseminaret.

Etter presentasjon og inspirerende innlegg fra ungdommen, ble næringsliv og politikere delt inn i grupper og sendt til workshops med ungdommens stemme og meninger som bakteppe. Gode debatter og ideer kom over bordet og engasjementet var stort. Under finner du stikkord fra arbeidet som ble gjort:

A: Næring i vekst

Herunder nettverksbygging mellom ungdom og næringsliv. Utdanning og samfunn.

- Hva er viktig at samfunnet prioriterer for å beholde ungdommen og tiltrekke seg ungdom?
  - Ungdomsklubb
  - Gode internater
  - Møteplasser utenom skoletid
  - Synlige universiteter som viser bredde og alternativer også i samarbeid med næringslivet
  - Utlyse stillinger i kanaler sørpå. Næringslivet og det offentlige må bli bedre på å utlyse stillinger annet enn bare på egne Facebook sider. Rekruttering må gjøres bredt for å vise bredden av muligheter i nord. Rekruttering fra nabobedriften er «kannibalisme» og øker ikke innbyggertallet.
- lærere må mere ut i bedriftene for slik å få mer kunnskap og kompetanse
- bedriftene må prioritere samarbeide og komme inn i skolene
- fagskoler er viktig
- ungt entreprenørskap er den beste brobyggeren mellom næringsliv og ungdom og må satses sterkt på
- Både foreldre og barn må gis bedre kjennskap og kunnskap for slik å kunne fatte bedre valg for fremtiden både i skolen og yrker.
- Næringsliv må være med på å heve status på yrkesfagene
- Bedre og mere relevant innhold i arbeidslivsfag.
- Det må investeres mer i utstyr i skolene som er oppdatert i forhold til dagens standard i det reelle næringslivet
- Mer fleksible og tverrfaglige opplæringsmodeller
- Næringslivet må være tydelig på hva vi har og hva vi har bruk for- valgfrihet
- En mentor/ kontaktperson mellom skole og bedrift. Dette kan også være en viktig oppgave for næringsforening/klynger
- utgift til inntektsservelse
- Skoler må få budsjetter som gir mulighet for at elever skal bli kjent med bedriftene
- Politikere må arbeide for å lette på regelverk som er til hinder for at de unge kan arbeide i bedrifter i praksis.
- ingen utdanning/ valg = feil slapp av! Budskapet om at man kan klare seg flott uten utdanning må omtales varsomt da det ikke er ment som at dette gjelder for alle.
- utdanne flere i yrkesfaglig retning som er relevant for behovet næringslivet har.
- god "UTV" fag i skolene. (utdanningsvalg). Ved å forsterke faget og samarbeide tettere med næringen vil fremtidige valg bli enklere for elevene. Dette fordrer bedre kompetanse på lærere og et aktivt samarbeid næringslivet.
- Flere desentraliserte tilbud tverrfaglig og på alle utdanningsnivå
- behov for etter/ videreutdanning må kontinuerlig følges opp og etableres tilbud på
- Kan man se på yrkesfaglig fordypning andre steder som hospitering
- Videregående skoler og universitet/andre utdannings tilbud bør delta sammen med bedrifter fra nord på utdanningsmesser sørpå
- enklere å selge nord til utlandet da vi allerede en merkevare (Lofoten og Senja)
- hva med de som dropper ut av skolen? de må ivaretas for at de skal bli. Kommuner og fylkeskommune må utvikle egne programmer for «drop-out» elever, som holder de unge i arbeidslivet og bidrar til sosialisering og mestring.
- avhengig av at folk får en plass å bo! Næringsliv og politiske organer må ha høyt fokus på boligproblematikken i forhold til unge som ønsker å etablere seg i landsdelen.
  - lite boligutvikling i distrikt og utkant
  - løsning: statlige virkemidler
- koordinere samarbeid på interkommunalt plan for å bedre boligmarkedet i distriktet
- startlån
  - feil organisert
  - ikke strategi har noen parti som har plan for hvordan "sykepleiere" skal komme inn på markedet
- Urbanisering av distriktene for å tiltrekke seg ungdom til viktig arbeid.

- behov for regelverksendringer for utvikling av boligtomter
- digital markedsføring i de kanaler ungdommen er. F.eks tik-tok, Instagram, og andre kanaler
- bedrifter og kommuner må samarbeide om rekruttering og markedsføring av mulighetene

B: Nord i sør eller sør i nord?

- Vi må bli bedre på å samarbeid mellom skoler i nord og skoler i sør. Kanskje også med skoler i andre land der vi ser at vi kan tiltrekke oss arbeidskraft eller kunnskapsdeling.
- Samarbeidet mellom opplæringskontor mellom landsdelene og fylkene må bli bedre
- Tiltak for å tiltrekke oss ungdom fra Spania/ Italia/ Portugal bør satses på både fra det offentlige og det private
- Næringslivet og kommuner/fylker fra nord bør ha stand sammen på studentkonferanser i Norge og utlandet (både bedrifter, kommuner og fylkeskommuner. eks fylkesstand Aquanor/ Norfisk)
- Alle kommuner og bedrifter bør etablere en UNG-plan for sin bedrift
- Alle bør ha en plan for hvordan man tar imot og rekrutterer de unge i bedriften eller på arbeidsplassen. En UNG-plan der man også sørger for å ha nok lærling/praksis plasser tilgjengelig når arbeidskrafta vil komme.
- fremheve hva som er mulighetene i nord (forbilder for nord)
- markedsføring av nord (hele nord, og mer enn fjell og fjord)
- ha attraktive boligmuligheter (både lånebetingelser, bolig fra start osv)
- satse på arbeidskrafta (faglig utvikling, bidra til videreutvikling, sosialt)- ikke tenke at de blir her bare i X antall år
- alle kommuner bør ha informasjon på kommunens nettsider "ny på Senja/ Skjervøy/ Karlsøy" osv
  - bolig, fritidstilbud, historie og bedriftsliste
  - foreningsportal
- ta vare på frivilligheten. man skal leve, ikke bare jobbe
- rekruttering og økt innbyggertall fordrer historie fortelling og det å "selge det gode liv". Dette må gjøres i samarbeid med alle i nord.
- Viktig utenlandsk arbeidskraft
  - integrering, norsk opplæring
  - gode tilbud- bosted
- Nord- Norge samlet

Felles tiltak som:

  - hvor rekrutterer vi fra
  - regelverk tilpasset arbeidsinnvandring
  - tenke langsiktig
  - kunnskapsdeling

- Om det offentlige og bedrifter ikke utlyser stillinger så viser vi ikke hva vi faktisk har. Alle må bli bedre på dette samt besøke VGS, høyskoler og universiteter i andre landsdeler og land.
- Synliggjøring på felles plattformer hva som eksisterer av fritidstilbud og møteplasser
- felles reklame for Nord-Norge til andre land
  - ulike språk
  - flere arenaer
- urbanisering må ikke brukes som en negativ faktor
- formidling av den attraktive bygda og mulighetene må komme bedre frem og framsnakkes av befolkningen i alle anledninger. Nærheten til alt.
- Politikere må sammen med næringslivet aktivt fjerne ulemper som svekker aktivitet og attraktivitet i nord
- Oppfordre ungdommen i sør til å ta egne valg som gir mening og fremtidsmuligheter
- Informasjon om de store mulighetene i det enkelte yrket må synliggjøres og markedsføres bedre

C: Utdanning

Hvordan få de unge til å bli, eller komme hit?

- Det offentlige må se på problemene i videregående skole
  - for mye allmenne fag
  - for lite yrkesrettede fag
- Det må arbeides mye mer med å informere, både i nord og sør, om hva du kan bli og utdanne deg til i nord. Det er for lite informasjon dette og kommer altfor sent inn i grunnskolen
- studierådgivning er mangelfull og tilfeldig
- Det må formidles tydelig og tidlig hvilke behov næringslivet har for kompetanse i fremtiden og status for hvilke fag man trenger.
- ungdom må vite at de ikke må ta et valg som er endelig for hva de skal bli i 10. klasse. Det må alltid formidles at påbygging og muligheter for videreutdanning hele livet i Nord.
- Skoler må legge til rette for at næringslivet skal få komme inn på skoler og bidra til bedre informasjon til ungdom. det er ikke lett å komme inn/ innpass i skolen for næringslivet.

D: Det grønne skiftet

- Næringsliv og det offentlige må ta på alvor gjenbruk/ verdikjede/ sirkulær økonomi
  - hverdagsseksempler/ globale eksempler (fra offentlig virksomhet/ næringsliv)
- Det må kommuniseres bedre de positive effekter fra det grønne skiftet
- kompetanse i skoleverket/ mål i dag på det grønne skiftet må styrkes for å gi mer kompetanse til lærere og elever.
- bryte ned begrepene i Bærekraftsmålene

- Politikere må ta kommunens samfunnsdel på alvor og gjøre den kjent for ungdom/ befolkning og næringsliv
- Kommunens samfunnsdel må implementeres i kompetansemålene i skolene
- Politikere og næringsliv må sammen arbeide for å ha gode transportmuligheter slik at ungdommen blir mere mobil
- grønne drivstoffleveranser= el, hydrogen osv må satses på
- satsingen på grønne byer og grønne bygder er viktig for alle og alt
  - økte kostnader innen drivstoff
  - alternative reiseformer
  - elektriske ferger/ korte avstander
  - bildeling (via app?)
  - neste generasjon 18-34 år: hva mener de om grønn energi?
- For å kunne bidra til det grønne skiftet må vi løse kraftbehovet: vindkraft/ havkraft/ bølgekraft
- kunnskap/ språk: kompetansemål i all undervisning (offentlig ansvar)
- verdikjede næringsliv (næringslivs ansvar) -> det endelige resultatet
- økonomi/ sirkulær økonomi = kunnskapen om dette må økes både i skolen og samfunnet for slik å håndtere og forstå det grønne skiftet bedre.
- Avfallsselskap og industrien må bidra til større forståelse og kunnskap på hvorfor f.eks søppel-sortering er viktig. Forklar og vis eksempler f.eks. plast-klær og andre fysiske løsninger som har betydning for målet. Det bør etableres et sterkere forhold og plan i skolene for kunnskapsheving som vil gjøre det mulig å bidra til et grønt skifte på alle områder
- tradisjoner <-> innovasjon

Evalueringer

Deltagere og samarbeidspartnere avholdt møte på Teams med oppsummering og evaluering av årets arrangement. Evaluering er viktig for arrangørens videre arbeid. Følgende punkter kom frem og vil bli søkt innført eller tatt ut i neste års arrangement:

- SenJARapporten må deles bredest mulig da den kan brukes av alle både i det offentlige og private.
- Alle må ta i bruk SenJARapporten som det unike verktøyet den er for å iverksette tiltak og ta ut effekten av ungdommens gode forslag
- Fantastisk at ungdommens egen hverdag blir tatt på alvor
- Meget bra involvering av de unge og deres engasjement og budskap var både ekte og relevant
- Høy kvalitet på produksjonen og viktig med arena i bedrift og produksjonslokale
- Meget viktig med workshop for næringsliv og politikere etter at ungdommen hadde eid scenen. Bearbeiding av saker og inntrykk gav dermed utbytte i ideer og erkjennelser
- Arbeide med å få flere politikere og næringsliv til å komme
- Vurder å ha ung-voksen mere sammen om mulig
- Mingletid med ungdommen med workshops sammen?
- Oppsummer hvert år hvilke tiltak som gjennomføres med bakgrunn i ungdommens budskap
- Konseptet bør rulles ut i hele landsdelen
- Egen bolk på neste konferanse der ulike gjennomførte tiltak blir presentert og erfaring delt

Konklusjon SenJAKonferansen 2022

Deltagere og samarbeidspartnere avholdt møte på Teams med oppsummering og evaluering av årets arrangement. Evaluering er viktig for arrangørens videre arbeid. Følgende punkter kom frem og vil bli søkt innført eller tatt ut i neste års arrangement:

- SenJARapporten må deles bredest mulig da den kan brukes av alle både i det offentlige og private.
- Alle må ta i bruk SenJARapporten som det unike verktøyet den er for å iverksette tiltak og ta ut effekten av ungdommens gode forslag
- Fantastisk at ungdommens egen hverdag blir tatt på alvor
- Meget bra involvering av de unge og deres engasjement og budskap var både ekte og relevant
- Høy kvalitet på produksjonen og viktig med arena i bedrift og produksjonslokale
- Meget viktig med workshop for næringsliv og politikere etter at ungdommen hadde eid scenen. Bearbeiding av saker og inntrykk gav dermed utbytte i ideer og erkjennelser
- Arbeide med å få flere politikere og næringsliv til å komme
- Vurder å ha ung-voksen mere sammen om mulig
- Mingletid med ungdommen med workshops sammen?
- Oppsummer hvert år hvilke tiltak som gjennomføres med bakgrunn i ungdommens budskap
- Konseptet bør ruller ut i hele landsdelen
- Egen bolk på neste konferanse der ulike gjennomførte tiltak blir presentert og erfaring delt

En vellykket konferanse i år også! Konferansens målgrupper og innhold treffer godt i forhold til Nord-Norges utfordringer i fremtiden.

Valg av tema kan være utfordrende, men ungdommens budskap gir en pekepinn på neste års tema. Det er først og fremst deres vinkling vi skal lytte til og ta med i videre arbeid.

Valg av arena for konferansen er viktig i forhold til å lage rammer som inspirerer og gjør SenJAKonferansen til et unikt arrangement, i omgivelser der produksjon foregår. Ved å beholde konseptet ute av sentrum og "hotellfasiliteter", får man en opplevelse av det ekte og genuine, og nærheten mellom deltakere blir en faktor som inspirerer og genererer aktiv deltagelse.

Nærhet og samarbeid med bedrifter som stiller arealer til disposisjon, er en fantastisk mulighet til undervisning, opplevelse og implementering av direkte fysisk kompetanseutveksling til deltagere. Wilsgård Fiskeoppdrett AS var vertskap for arenaen i Torsken. Bedriften stilte med flere arealer til vår disposisjon. I tillegg bidro ansatte i bedriften til både forarbeid, og til at selve arrangementet ble gjennomført. Tilbakemeldingene fra bedriften er positive. Viktige innspill fra ledelsen bidrar til at SenJAKonferansen vil fortsette med konseptet med å benytte produksjonsarealer som arena.

Deltagelse fra næringsliv og politikere har økt i forhold til konferansen i 2021, og som forutsett vil det ta tid før man klarer å nå ut til alle. Det er tenkt at markedsføringen og oppbyggingen av konferansen vil ta tre år, og at antall deltagere vil vokse fra år til år.

Antall ungdommer fra samarbeidende skoler har i år vært 200 stk. Dette er muligens et makstall, men som kan variere fra år til år i forhold til størrelse på arena og ressurser. Integrering og møteplass mellom generasjoner, bygd og by, næring og politikk er en avgjørende suksessfaktor for konferansen. En forbedringsfaktor er å ha en "mingletime" med noen ungdommen før de forlater arenaen. For både ungdommen og andre deltagere vil dette gi en mulighet til å komme tettere på og sammen snakke om det ungdommen har jobbet med og presentert fra scenen. Det er på disse to årene konferansen har vært avholdt kommet inn ønsker om å ta konseptet ut til andre regioner i Nord. Dette er gledelig og viser at grunnkonseptet bærer frukter, og kan være nyttig for hele landsdelen. Det vil da måtte vurderes en annen organisasjonsform og eierskap som er mer forutsigbar i forhold til økonomi og ressurser. Vi vil drøfte dette videre og se på mulighetene frem mot 2024.

SenJAKonferansen sin rapport må distribueres bredt og vise til forslag, muligheter og løsninger som ungdommen har belyst. Rapporten er et viktig verktøy for å gjennomføre og iverksette de gode ideene fra ungdommen for slik å vise at samfunnet tar dem på alvor!

Sitat fra deltakere:

“Hvis du ikke vil lytte til de unge hvorfor skal de da bli her eller komme hit»

- Ingvild Brox Kielland, Sparebank 1 Nord-Norge

“SenJAKonferansen er kommet for å bli. Gode og inspirerende foredrag for ñringslivet. Samspillet mellom ungdom, skoler og ñringsliv, er en unik plattform for innovative og brekraftige ideer. Det aller viktigste er ungdommenes stemmer, og de skal vi lytte til!”

- Siri Lund, Banksjef FS Midt-Troms SpareBank 1 Nord-Norge

“Fantastisk med den reelle ungdomsmedvirkningen på hele konferansen”.

- Dan Håvard Johnsen, Ordfører i Lyngen kommune

“Jeg er imponert over den jobben som har vrt gjort med ungdommene i forkant og underveis i konferansen. De unges tilstedevrelse og delaktighet gir fremtidstro!”

- Fredd Wilsgård, Wilsgård Fiskeoppdrett as

“I Ungt Entreprenørskap vet vi at engasjementet hos unge er stort og ideene gode. Senjakonferansen gir dem en arena hvor de får vist fram sine forslag, som så faktisk kan føre til endring. Og det er forskjellen – for vi voksne er gode på å snakke om ungdommen som viktig, men ofte glemmer vi å ta dem med i diskusjonene. Og gjør vi det, så er det i et Òvoksent» format, der det kan vre vanskelig å hevde seg. Senjakonferansen setter unge i sentrum, og det er de voksne som må lytte! Det er et eksempel til etterfølgelse. Vi ser fram til et fortsatt godt samarbeid!”

- Liv Brandvoll, daglig leder Ungt Entreprenørskap

“Selvfølgelig prioriterer jeg SenJAKonferansen i en travel ordførerhverdag. Her får man tatt pulsen på hva som er viktig for distriktene, ñringslivet i hele Nord-Norge, men kanskje aller viktigst hva ungdommen syns er opptatt av. Tusen takk for to knallbrae dager!”

- Gunnar Wilhelmsen, ordfører Tromsø kommune

“Senjakonferansen har etablert seg som en naturlig møteplass og er en srdeles viktig begivenhet for skoleelever, ñringsliv og offentlig sektor. Konferansen setter dagsaktuelle temaer på agendaen med innledere som inspirerer og motiverer. Dette bidrar til ringvirkninger lokalt, regionalt og for landsdelen. Omgivelsene rundt konferansen er også i en srklasse, lokalisert til produksjonslokaler i viktige lokalsamfunn med stor verdiskaping. Senjakonferansen er kommet for å bli, og jeg ser allerede nå fram til konferansen i 2023.”

- Tom-Rune Eliseussen, ordfører i Senja kommune

“Det enkle er ofte det beste» kan fort bli et slagord uten mening, og denne gangen var det noe helt annet. En flott arbeidsform la grunnlag for enkle, tydelige og gode innspill til arbeidet som skal gjøres i regionen for å skape vekst. Så herlig at disse skoleelevene er så direkte og løsningsorienterte, og ikke lar uvesentligheter overkomplisere enkle fakta! Herlig. Takk til dere alle, det var gode dager i Senja. Jeg kommer tilbake neste år garantert.”

- Mona Benjaminsen, ordfører i Karlsøy kommune

“SenJAKonferansen forener ung og voksen»

- Geir Håvard Hanssen, Troms Kraft

Samarbeidspartnere og sponsorer

Senja kommune, Troms og Finnmark fylkeskommune, Sparebank 1 Nord-Norge, Folkebladet, Coop Nord, Wils-gård as, Ungt Entreprenørskap, Ungdommens regionråd, Ungdommens kommunale råd, Midt-Troms næringshage, Mack, Asko, Br.Karlsen as, Flakstadvåg laks as, Salmar as, Troms kraft, Nergård as, Akvafarm as, Finnfjord as, Stella Polaris as, Sport1 var sponsorer og samarbeidspartnere.

Prosessen med konseptutviklingen og fremdrift for realisering av SenJAKonferansen er ledet av Senja Forum.

Arrangementskomiteen består av Ungt Entreprenørskap Troms og Finnmark v/June Pettersen, prosjektkoordinator Line Miriam Haugan og Moloen as v/produsent Veronica Stensrud.

Alt i tett samarbeid med ungdommen.

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmárkkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni

WILSGÅRD
SINCE 1983

**UNGT
ENTRE
PRENØR
SKAP**
TROMS OG
FINNMARK

